

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолалдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махмадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

TURIZM BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA MEHNAT BOZORINING TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI

Berdiqulova Iroda Rayimqulovna

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
katta o'qituvchisi

Berdikulov Jurabek

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
assistenti

Annotatsiya: Maqolada turizm sohasining ishchi kuchi o'rnini yaratishdagi ahamiyati to'g'risida to'xtalib o'tilgan. Bunda turizmdagi bandlik darajasini, undagi ishchi kuchi salohiyatini baholovchi ko'rsatkichlarning nazariy jihatlarini yoritilgan. Shuningdek, ishlab chiqilgan nazariy ko'rsatkichlarning omilli tahlili ham amalga oshirilgan.

Kalit so'zlar: Turizm bozori, mehnat bozori, ishchi kuchi, turizm xizmat turlari, turmahsulot, segmentli bozor, salohiyatli bozor, imkoniyatli bozor, turizm servisi, bandlik darajasi.

Abstract: The article examines the importance of the tourism sector in creating a workforce. Theoretical aspects of indicators assessing the level of employment in the tourism sector and the potential of the workforce in it are covered. A factor analysis of the developed theoretical indicators was also carried out.

Key words: Tourism market, labor market, labor force, types of tourism services, tourism products, segmented market, potential market, potential market, tourism services, employment level.

Аннотация: В статье рассматривается значение туристической сферы в создании рабочей силы. Освещены теоретические аспекты показателей, оценивающих уровень занятости в сфере туризма и потенциал рабочей силы в нем. Также был проведен факторный анализ разработанных теоретических показателей.

Ключевые слова: Рынок туризма, рынок труда, рабочая сила, виды туристических услуг, туристические продукты, сегментированный рынок, потенциальный рынок, потенциальный рынок, туристические услуги, уровень занятости.

Turizm sohasi dunyo iqtisodining eng jadal rivojlanayotgan sohalaridan biridir. Uning keng qamrovli taraqqiyoti esa, ko'plab mamlakatlar uchun katta daromad manbaiga aylanib bormoqda.

Ma'lumki, zamonaviy bozor munosabatlari sharoitida xizmatlar tizimi doirasida turizm servisi eng muhim o'rinni egallaydi. U jahon yalpi milliy mahsulotining 8-10% ga yaqin ulushini tashkil qiladi. Biroq ushbu ko'rsatkichning ulushi bizning mamalakatimiz iqtisodiyotida sezilmas darajada bo'lib qolmoqda. Bu esa, mamalakatimizda turizm servisini yetarli darajada rivojlanmaganligidan dalolat beradi.

Respublikamizning turizm bozorida hozirgi kunda turizm servisi tarkibiga kiruvchi quyidagi bir qator turizmning xizmat turlari (sayyohlik –tanishuv turizmi, madaniy turizm, ta'lim bilan bog'liq bo'lgan turizm, ilmiy turizm, rekreatsion turizm, sog'lomlashtirish turizmi, ijtimoiy turizm, agroturizm, bolalar va yoshlar turizmi, maxsus tashkil etilgan turizm, mustaqil turizm, sport va sog'lomlashtirish turizmi, ovchilik turizmi, sarguzasht turizmi, qo'msash (nostalgicheskiy turizm) turizmi, kongressli turizm, kasbiy turizm, ekologik turizm, ekzotik turizm,

diniy turizm, qishloq turizmi, vaziyatli turizm, o'yin-kulgu turizmi, qutbli turizm, etnik turizm, aralash turizm va boshqalar) faoliyat ko'rsatib turibdi.

Turizmning bu xizmat turlarining barchasi o'ziga xos rivojlanish xususiyatiga ega. Turizm bozorini tahlil qilishda ushbu turizm yo'nalishlarini kompleks tarzda va, shuningdek, alohida bir tarzda birin-ketin o'rganish talab etiladi. Turizm bozori murakkab tizim sifatida turmahsulotni ishlab chiqaruvchi bilan ushbu mahsulotni sotib olishga bo'lgan talabi va imkoniyati bo'lgan salohiyatli xaridorlarni o'zaro bir-biriga bog'laydi. Bozordagi mavjud murakkab jarayonlar har bir turmahsulot bilan undagi xizmatlar alohida-alohida komponentlar asosida shakllanishida o'z ifodasini topadi. Misol uchun bularga, ovqatlantirish xizmatlarini, tarnsport xizmatlarini, turar joy bilan bog'liq bo'lgan xizmatlarni va boshqalarni kiritishimiz mumkin. Qayd qilib o'tish lozimki, turmahsulot tarkibiga kiruvchi komponentlar o'zaro bir-biri bilan almashinib turadi. Masalan, turistik mahsulot tarkibiga, ya'ni, turistlarning hohishlaridan kelib chiqqan holda turistik paket tarkibiga turli xil kategoriyadagi mehmonxonalarni ham kiritishimiz mumkin. Shuningdek, turistlarga ularni belgilangan joyga samolyot, poyezd, avtobus yoki boshqa turdagi transport vositalari bilan yetkazishni taklif qilish mumkin.

Turizm bozori boshqa bozorlar kabi ikki turga (tovar bozori ya'ni, turmahsulotni taklif qilish va segmentli bozor, ya'ni turmahsulotga bo'lgan talab) ajratiladi. Ushbu bozor turlari ilmiy jihatdan tahlil qilishda alohida bir tarzda yoki butun bir kompleks sifatida o'rganiladi.

Turar joy, yetkazib berish yoki boshqa shartlardan kelib chiqib, turmahsulotning qiymati ham har xil bo'lishi mumkin. Bunday turli tumanlik ushbu turmahsulotlarni xarid qilish qobiliyati bo'lgan har xil turistlar uchun qo'llaniladi.

Turmahsulotlarga bo'lgan talab bozori uchta guruhga ya'ni, salohiyatli bozor, imkoniyatli bozor va xizmat ko'rsatuvchi bozorga ajratiladi. Salohiyatli bozorda shunday turistlar ishtirok etadiki, ular maxsus turistik motivatsiyaga ega bo'lgan mahsulotlarni xarid qilishga ehtiyoji va imkoniyati bo'lib, ular uchun turmahsulotga belgilangan narxlar katta ahamiyat kasb etmaydi. Imkoniyatli bozorda turmahsulotni xarid qilish uchun o'zida imkoniyat topa oladigan turistlar ishtirok etishi mumkin. Xizmat ko'rsatuvchi bozorda esa, turmahsulotni sotib olish uchun tugridan-tugri hohishi bo'lmagan turistlar ishtirok etadi. Ushbu bozorda turoperatorlar turmahsulot xaridorlari bilan birgalikda ishlab, ularni turli xil usullar bilan ushbu turmahsulotni sotib olishga undashlari lozim. Bunday usullardan biri, reklama xizmatlarining to'g'ri yo'lga qo'yilishi, xodimlar tomonidan savdo texnikasining mahorat bilan amalga oshirilishi va boshqalar hisoblanadi.

Turizm bozorini tahlil qilishda quyidagi ko'rsatkichlardan keng foydalaniladi:

- turizm bozorining hajmi, ya'ni ushbu bozordagi barcha xizmatlarning umumiy summasi va uning tahlil davri mobaynidagi o'zgarishi;
- hudud iqtisodiyotida turizm bozorining tutgan ulushi;
- mehnatga layoqatli aholi bilan band aholi tarkibida turizm bozorida band bo'lganlarning tutgan ulushi.

Bundan tashqari, turizm sohasida faoliyat yuritayotgan xo'jalik subyektlarining iqtisodiy ko'rsatkichlari ham aniqlab olinadi. Ularga quyidagilarni kiritishimiz mumkin:

- turfirmaning rentabellik darajasi;
- turfirma ishchilarining mehnat unumdorligi;
- xarajat darajasi va xarajat qaytimi;
- sotish hajmi va uning tarkibi;
- turfirmadagi fondlarning fondlar qaytimi va fondlar sig'imi;
- turli xil moliyaviy koeffitsiyentlar ko'rsatkichi va boshqalar.

Ushbu ko'rsatkichlarni tahlil qilish jarayonida subyektlardagi ko'rsatkichlarning bir necha yillar mobaynidagi rivojlanish tendensiyalarini o'rganish dinamikasi tahlil qilinadi. Ayniqsa, bunda asosiy e'tibor ushbu jarayonda har bir ko'rsatkichga o'z ta'sirini ko'rsatayotgan omillarga qaratilishi lozim bo'ladi. Bu esa o'z navbatida har bir ko'rsatkichni yaxshilash borasida aniq bir tavsiyalarni ishlab chiqishga yordam beradi.

Turizm servisini rivojlantirish uchun quyidagi holatlarni amalga oshirish talab etiladi:

- mamlakatimizdagi turistik obyektlar va turistik salohiyatdan (tabiiy, madaniy, tarixiy) kelib chiqib yangi turistik xizmat turlarini ishlab chiqib, mavjud turistik xizmat turlarini yanada takomillashtirish;
- turistik faoliyat bilan bog'liq rejalashtirish ishlarida nafaqat hukumat organlari yoki turistik tashkilot vakillari balki mahalliy aholi, ichki va tashqi turistlar fikri ham o'rganilmog'i lozim;

- turizm xavfsizlikning chora-tadbirlarini ko'rish lozim;
- munitsipal tuzilmalarning har birining talablarini o'rganib, ularni qondirish uchun turizm tashkilotchilari o'rtasidagi aloqalarni kengaytirish lozim;
- turizm sohasidagi soliq, bojxona va boshqa shu kabi sohalar bilan bog'liq bo'lgan muammolarga yo'l qo'ymasdan turizm sohasidagi xizmatlarga qo'yiladigan narxlarga ham alohida e'tibor qaratilishi lozim. Bunda qo'yilgan narxlar turistlar uchun qulay va turizm industriyasi uchun foydali bo'lishi kerak.

Mehnat bozorini o'rganar ekanmiz, har qanday holatda ish bilan ta'minlanganlik, ishsizlik, kadrlar masalasi kabi tushunchalarga duch kelamiz. Bu tushunchalar esa bevosita bandlik darajasi bilan uzviy bog'liqlikda bo'ladi.

Birgina turizm sohasini oladigan bo'lsak, turizm sohasidagi kadrlar tomonidan taklif qilinayotgan xizmatlar sifatining pastligi hamda turlarining kamligi ham ishsizlik darajasiga o'z ta'sirini ko'rsatib kelmoqda. Chunki, turizm kadrlari – bu ishchi, mutaxassis kadrlar bo'lib, turistlarga xizmat ko'rsatish jarayonining 70-80 %i ana shu kadrlar tomonidan amalga oshiriladi. Ushbu mehnat omili turizm sohasidagi asosiy omil bo'lganligi tufayli, turistik kadrlarning bilimi, saviyasi, ish tajribasi va boshqalar muhim ahamiyat kasb etadi. Agarda turizm sohasida, ya'ni turizm industriyasida samaradorlikka erishmoqchi bo'lsak, unda kadrlar masalasiga juda katta e'tibor qaratishimizga to'g'ri keladi, chunki biz bilamizki, turizm industriyasining 80-90 % muvaffaqiyati ana shu mutaxassis kadrlarga bog'liqdir.

Bizga ma'lumki, mamlakatimizda barcha mutaxassislar ma'lumotiga qarab, oliy ma'lumotlilar, ya'ni oliy ta'lim muassasalarida ta'lim olganlarga, o'rta maxsus ma'lumotlilar, ya'ni kollejlarda tahsil olganlar va oddiy ishchi kadrlarga, ya'ni maktabni bitirgach yoki hali maktab yoshida bo'lgan, hech qanday qayta tayyorgarliksiz ishlab yurganlarga ajratishimiz mumkin. Turizm bandlik darajasini tahlil qilishda ko'rsatkichlarni turizm ish bilan band aholi (I_{tta}), ishga qobiliyatli jami aholi (I_{ka}), kasb-hunar kollejlarini turizm sohasi bo'yicha bitirgan mutaxassislar (K_{xkm}) va oliy maktabni bitirgan oliy ma'lumotli turizm sohasiga oid mutaxassislar (O_{tm}) deb tarkiblashimiz mumkin. Tahlil qilish jarayonida esa, ushbu omillarning har qaysisi bandlik darajasiga qanchalik ta'sir qilganligini hisoblashimizga to'g'ri keladi. Buning uchun esa quyidagi formuladan foydalanish tavsiya etiladi:

$$Y_{o_{ibd}} = \frac{I_{tta}}{I_{ka}} = \frac{I_{tta}}{K_{xkm}} = \frac{K_{xkm}}{O_{tm}} = \frac{O_{tm}}{I_{ka}} = a \times b \times c$$

Bunda:

$Y_{o_{ibd}}$ – turizm sohasidagi aholining ish bilan ta'minlanganlik darajasi;

I_{tta} – turizm ish bilan band aholi;

I_{ka} – ishga qobiliyatli jami aholi;

K_{xkm} – kasb-hunar kollejlarini turizm sohasi bo'yicha bitirgan mutaxassislar;

O_{tm} – oliy maktabni bitirgan oliy ma'lumotli turizm sohasiga oid mutaxassislar;

Bunda omillar ta'sirini hisoblashimiz uchun oddiy an'anaviy usullardan biri bo'lmish zanjirli almashtirish usulidan foydalanishimiz maqsadga muvofiq bo'ladi. Buning uchun bandlik darajasini ifodalovchi ko'rsatkichlarni quyidagicha belgilab olamiz va omillar ta'sirini hisoblaymiz:

- kasb-hunar kollejlarini bitirgan bitta kadr to'g'ri keladigan umumiy ishda band bo'lgan aholi;
- oliy maktabni bitirgan bitta kadr to'g'ri keladigan kasb-hunar kollejini bitirgan mutaxassislar;
- oliy maktabni bitirgan oliy ma'lumotli kadrlarning ishga qobiliyatli aholidagi ulushi.

$$B_d = a \times b \times c.$$

$$\Delta B_d = (a_1 \times b_1 \times c_1) - (a_0 \times b_0 \times c_0)$$

Bandlik darajasiga birinchi omilning ya'ni, kasb-hunar kollejlarini bitirgan bitta kadr to'g'ri keladigan umumiy ishda band bo'lgan aholining ta'sirini hisoblaydigan bo'lsak, quyidagi formuladan foydalanishimiz mumkin:

$$\Delta B_a = (a_1 \times b_0 \times c_0) - (a_0 \times b_0 \times c_0)$$

Ikkinchi omil bo'lmish, oliy maktabni bitirgan bitta kadr to'g'ri keladigan kasb-hunar kollejini bitirgan mutaxassislarning omil sifatidagi ta'sirini quyidagi formula yordamida hisoblashimiz mumkin:

$$\Delta B_b = (a_1 \times b_1 \times c_0) - (a_1 \times b_0 \times c_0)$$

Oliy maktabni bitirgan oliy ma'lumotli kadrlarning ishga qobiliyatli aholidagi ulushining bandlik darajasiga ta'sirini quyidagi formula orqali aniqlaymiz:

$$\Delta B_c = (a_1 \times b_1 \times c_1) - (a_1 \times b_1 \times c_0)$$

Bandlik darajasiga ta'sir qiluvchi ushbu omillarning yig'indisi quyidagicha topiladi:

$$\Delta B_d = \Delta B_d a \pm \Delta B_d b \pm \Delta B_d c$$

Bandlik darajasiga ta'sir qiluvchi ushbu omillar ta'sirini o'rganar ekanmiz, u yordamida ishsizlikning oldini olishimiz va bandlik darajasini yanada oshirishga erishishimiz mumkin bo'ladi.

Mamlakatimizda turizm sohasining tez sur'atlar bilan o'sishi yurtimizga katta hajmdagi valyuta tushumlarini kirib kelishiga va yangi ish o'rinlarining paydo bo'lishiga olib kelmoqda. Bugungi kunda turizm va mehmon-dorchilik sanoatiga jahon xizmatlari eksportining 1/3 qismi, jahon yalpi milliy mahsulotining 10%i, investitsiyalarning 7 %i hamda 18 ish o'rnining bittasi to'g'ri kelishini ko'ramiz.

O'zbekistonda ham xalqaro turizmni rivojlantirish uchun davlatimiz tomonidan keng imkoniyatlar yaratilgan. O'zbekiston Respublikasi sa'y-harakatlari evaziga turizm sohasida tub institutsional va sifat o'zgarishlari yuz berdi, bu sohaga bozor munosabatlarining elementlari keng joriy etila boshlandi, turizm sohasida faoliyat yuritayotgan davlat korxonalarining hissadorlik jamiyatlari, jamoa, xususiy, ijara va qo'shma korxonalarga aylantirildi.

Ma'lumki, turizm sohasi mamlakatda ish bilan bandlikni ham ta'minlovchi sohalardan biri hisoblanadi. Xalqaro kuzatishlarning natijalaridan kelib chiqib shuni ta'kidlashimiz mumkinki, turizm industriyasida tashkil etilgan har bir ish joyiga qo'shimcha ravishda boshqa tarmoqlarda ham 5 tadan 9 tagacha qo'shimcha ish joylari yuzaga kelar ekan. Bundan tashqari turizm sohasi bevosita va bilvosita 30 dan ortiq iqtisodiy tarmoqning rivojlanishiga ham turtki berishi mumkin.

Yuqoridagilardan tashqari yana shuni ta'kidlashimiz mumkinki, O'zbekistonda xorijiy sayyohlarni o'ziga jalb qiluvchi tabiiy sharoiti, iqlimi va shuningdek turli xil manzaralari, ekzotik hududlaridan tashqari turli davr va sivilizatsiya bilan bog'liq bo'lgan tarixiy va me'moriy, madaniy yodgorliklari mavjud bo'lib, ularning ko'pchiligi xalqaro madaniy yodgorliklar sifatida BMTning YUNESKO ro'yxatiga kiritilgan. Ushbu tarixiy –madaniy yodgorliklar juda ham uzoq tarixiy davrlarni bosib o'tganligi bois, davlatimiz tomonidan ularni qayta tiklash, rekonstruksiya xarajatlariga juda katta mablag'lar ajratilmoqda.

Ma'lumki, turist turistik guruh bilan emas, balki bir o'zi 1 ta doiraviy marshrut bo'yicha sayohat qilmoqchi bo'lsa, bu turagentlik bo'limlari uchun qo'shimcha daromad keltirishi mumkin. Buning uchun turagentlik bo'limlari tomonidan bir kishilik sayyohatga ketadigan xizmat ko'rsatish xarajatlarini smetasini tuzib sayyohga taqdim etgan bo'lishi kerak. Agarda bu xarajatlar sayyohning qurbi yetadigan darajada bo'lib, unga rozi bo'lsa, bu turagentlik bo'limiga qo'shimcha daromad keltirishi va qo'shimcha ish o'rinlarining paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ichki turizm xizmatlarini diversifikatsiya qilishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-232-son qarori, 2022-yil 30-aprel.
2. Abrate, G., Bruno, C., Erbetta, F., Fraquelli, G. (2019). Which Future for Traditional Travel Agencies? A Dynamic Capabilities Approach. — [Online] Available: <https://doi.org/10.1177/0047287519870250>. 777-791. (September 20, 2021).
3. Wu, W. (2020) Analysis of Digital Tourism, Virtual Tourism and Wisdom Tourism — [Online] Available: doi: 10.1007/978-3-030-43309-3_3.
4. Жуков В.А., Чудновский А.Д. Формирование модели гостиничного бизнеса на основе сетевой формы управления. Журнал "Вестник Университета". 2019. №3. 54-60.
5. Pardayev, M. Q., & Berdikulova, I. R. (2020). Mehmonxona xo'jaligi moliyaviy holatini tahlil qilishni takomillashtirish masalalari. Turizm ilmiy-amaliy elektron jurnali, 3(1), 45-60.
6. Бердикулова, И. Р. (2020). Совершенствование организационно-экономического механизма диверсификации туристического рынка. In ЭКОНОМИСТ ГОДА 2020 (pp. 327-331).
7. Berdikulova, I. R., & Ibrat, S. (2023). The role and importance of finance and financial technologies in the diversification of the tourism market in Uzbekistan. International Journal of Engineering Mathematics (Online), 5(1).
8. Berdikulova, I. R., & Baxramov, T. (2023). The role of financial analysis in the diversification of the tourism market and its necessity. International Journal of Engineering Mathematics (Online), 5(1).

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.